

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانش فنی پایه

رشته تربیت کودک
گروه بهداشت و سلامت
شاخه فنی و حرفه‌ای
پایه دهم دوره دوم متوسطه

وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

- نام کتاب: دانش فنی پایه - ۲۱۰۳۱۱
- پدیدآورنده: سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی
- مدیریت برنامه‌ریزی درسی و تألیف: دفتر تألیف کتاب‌های درسی فنی و حرفه‌ای و کاردانش
- شناسه افزوده برنامه‌ریزی و تألیف: معصومه صادق، سارا فرجاد، فاطمه قاسم‌زاده، شهربانو سرداری (هنرآموز خبره)، اکرم دهقانی (هنرآموز خبره) و سکینه راه‌پیما (اعضای شورای برنامه‌ریزی)
- مدیریت آماده‌سازی هنری: فرشته مجیب، سارا فرجاد، فاطمه قاسم‌زاده، اکرم دهقانی، شهربانو سرداری، سکینه راه‌پیما و معصومه صادق (اعضای گروه تألیف) - پروانه خادمی (ویراستار)
- شناسه افزوده آماده‌سازی: اداره کل نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی
- نشانی سازمان: جواد صفری (مدیر هنری) - ایمان اوچیان (طراح یونیفورم) - نسرين اصغری (طراح جلد) - زهره بهشتی‌شیرازی (صفحه‌آرا) - نسرين اصغری - پژمان جعفری (عکاس)
- ناشر: تهران: خیابان ایرانشهر شمالی - ساختمان شماره ۴ آموزش و پرورش (شهیدموسوی)
- تلفن: ۸۸۸۳۱۱۶۱ - ۹، دورنگار: ۸۸۳۰۹۲۶۶، کد پستی: ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹
- وب سایت: www.irtextbook.ir و www.chap.sch.ir
- شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران: تهران - کیلومتر ۱۷ جاده مخصوص کرج - خیابان ۶۱
- دارو پخش (تلفن: ۵ - ۴۴۹۸۵۱۶۱، دورنگار: ۴۴۹۸۵۱۶۰)
- صندوق پستی: ۳۷۵۱۵ - ۱۳۹
- چاپخانه: شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران «سهامی خاص»
- سال انتشار و نوبت چاپ: چاپ دوم ۱۳۹۶

کلیه حقوق مادی و معنوی این کتاب متعلق به سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی وزارت آموزش و پرورش است و هرگونه استفاده از کتاب و اجزای آن به صورت چاپی و الکترونیکی و ارائه در پایگاه‌های مجازی، نمایش، اقتباس، تلخیص، تبدیل، ترجمه، عکس برداری، نقاشی، تهیه فیلم و تکثیر به هر شکل و نوع بدون کسب مجوز ممنوع است و متخلفان تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند.

ما باید زحمت بکشیم تا در همهٔ جناح‌ها خودکفا باشیم. امکان ندارد که استقلال به‌دست بیاید، قبل از اینکه استقلال اقتصادی داشته باشیم. اگر ما بنا باشد که در اقتصاد احتیاج داشته باشیم، در چیزهای دیگر هم وابسته خواهیم شد و همین‌طور اگر در فرهنگ، ما وابستگی داشته باشیم، در اساس مسائل وابستگی پیدا می‌کنیم.

امام خمینی (قدّس سرّه الشّریف)

فصل اول: کلیات آموزش و پرورش پیش از دبستان

۲	تعریف آموزش و پرورش پیش از دبستان
۲	اهمیت و ضرورت آموزش و پرورش در دوره پیش از دبستان
۳	اهداف آموزش و پرورش پیش از دبستان
۳	پیشگامان آموزش و پرورش پیش از دبستان در جهان
۷	تاریخچه آموزش و پرورش پیش از دبستان در ایران
۹	پیشگامان آموزش و پرورش پیش از دبستان در ایران
۱۲	انواع مراکز پیش از دبستان
۱۳	عناوین و وظایف کارکنان مراکز پیش از دبستان
۱۶	مشاغل مرتبط با رشته تربیت کودک

فصل دوم: اصول و مفاهیم آموزش و پرورش پیش از دبستان

۲۰	اصول و ویژگی‌های برنامه‌های آموزشی دوره پیش از دبستان
۲۱	نکات ضروری در طراحی برنامه‌های آموزشی کودکان
۲۲	برنامه‌ریزی فعالیت‌های آموزشی
۲۲	اهمیت و ضرورت ارائه یک برنامه‌ریزی آموزشی برای کودکان پیش از دبستان
۲۳	عناصر تشکیل دهنده برنامه آموزشی

فصل سوم: کاربرد بازی، اسباب بازی، فعالیت‌های هنری و ورزشی در برنامه‌های

آموزشی پیش از دبستان

۳۸	بازی‌های کودکان
۴۶	فعالیت‌های ورزشی
۴۸	فعالیت‌های هنری

فصل چهارم: سازماندهی منابع آموزشی (انسانی، فضا، مواد و تجهیزات)

۶۶	..... سازماندهی نیروی انسانی مورد نیاز
۶۶	..... سازماندهی فضا و تجهیزات آموزشی مورد نیاز

فصل پنجم: مستندسازی

۹۲	..... تعریف مستندسازی
۹۳	..... روش‌های مستندسازی
۹۴	..... ۱- نوشتاری: گزارش نویسی
۹۵	..... ۲- کارپوشه
۹۶	..... ۳- مشاهده
۹۸	..... ۴- رسانه‌های آموزشی

۱۲۳	..... فهرست منابع
-----	-------------------

با توجه به آموزه‌های اسلامی، کار و اشتغال از ارزش تربیتی برخوردار است و انسان از طریق کار، نفس‌سرکش را رام کرده و شخصیت وجودی خویش را صیقل داده، هویت خویش را تثبیت کرده و زمینه ارتقاء وجودی خویش را مهیا و امکان کسب روزی حلال و پاسخگویی به نیازهای جامعه را فراهم می‌آورد. آموزش فناوری، کار و مهارت‌آموزی، باعث پیشرفت فردی، افزایش بهره‌وری، مشارکت در زندگی اجتماعی و اقتصادی، کاهش فقر، افزایش درآمد و توسعه‌یافتگی خواهد شد. برای رسیدن به این مهم، برنامه‌ریزی درسی حوزه دنیای کار و دنیای آموزش بر مبنای نیازسنجی شغلی صورت گرفته است. درس‌های رشته‌های تحصیلی شاخه فنی و حرفه‌ای شامل دروس آموزش عمومی، دروس شایستگی‌های غیرفنی و شایستگی‌های فنی مورد نیاز بازار کار است. دروس دانش فنی از دروس شایستگی‌های فنی است که برای هر رشته در دو مرحله طراحی شده است. درس دانش فنی پایه با هدف شناخت مفاهیم و کسب دانش فنی پایه در گروه و رشته تحصیلی است که هنرجویان در پایه دهم و در آغاز ورود به رشته تحصیلی خود می‌بایست آن را آموزش ببینند و شایستگی‌های لازم را در ارتباط با دروس عملی و ادامه تحصیل در رشته خود کسب نمایند. درس دانش فنی تخصصی که در پایه دوازدهم طراحی شده است، شایستگی‌هایی را شامل می‌شود که موجب ارتقاء دانش تخصصی حرفه‌ای شده و زمینه را برای ادامه تحصیل و توسعه حرفه‌ای هنرجویان در مقطع کاردانی پیوسته نیز فراهم می‌کند.

لازم به یادآوری است که کتاب دانش فنی پایه تئوری تفکیک شده دروس عملی کارگاه‌های ۸ ساعته نیست بلکه در راستای شایستگی‌ها و مشاغل تعریف شده برای هر رشته تدوین شده است. در ضمن، آموزش این کتاب نیاز به پیش‌نیاز خاصی ندارد و براساس آموزش‌های قبلی تا پایه نهم به تحریر درآمده است. محتوای آموزشی کتاب دانش فنی پایه، آموزش‌های کارگاهی را عمق می‌بخشد و نیازهای هنرجویان را در راستای محتوای دانش نظری تأمین می‌کند.

تدریس کتاب در کلاس درس به صورت تعاملی و با محوریت هنرآموز و هنرجوی فعال صورت می‌گیرد.

دفتر تألیف کتاب‌های درسی فنی و حرفه‌ای و کاردانش

سخنی با هنرجویان عزیز

درس دانش فنی پایه با هدف شناخت مفاهیم، کسب دانش فنی پایه در گروه بهداشت و سلامت و رشته تحصیلی تربیت کودک برای شما هنرجویان عزیز طراحی و کتاب آن تألیف شده است. در تدوین درس دانش فنی پایه، موضوعاتی مانند تاریخچه رشته، محتوا جهت ایجاد انگیزش، مشاغل و هدف رشته تحصیلی، نقش رشته شما در توسعه کشور، مثال هایی از نوآوری، خلاقیت و الهام از طبیعت، اصول، مفاهیم، قوانین، نظریه، فناوری، علائم، تعاریف کمیت ها، واحدها و یکاها، فرمول های فنی، تعریف دستگاه ها و وسایل کار، مصادیقی از ارتباط مؤثر فنی و مستندسازی، زبان فنی، ایمنی و بهداشت فردی و جمعی، پیشگیری از حوادث احتمالی شغلی و نمونه هایی از مهارت حل مسئله در بستر گروه تحصیلی و برای رشته تحصیلی در نظر گرفته شده است. می توانید در هنگام ارزشیابی این درس، از کتاب همراه هنرجوی خود استفاده نمایید. توصیه می شود در یادگیری این درس به دلیل کاربرد زیاد آن در درس های دیگر رشته، کوشش لازم را داشته باشید.

دفتر تألیف کتاب های درسی فنی و حرفه ای و کاردانش

درس دانش فنی پایه با هدف آشنایی با اصول و مبانی نظری رشته تربیت کودک برنامه‌ریزی و تألیف شده است. ضرورت تألیف این درس به منظور ارائه اطلاعات شغلی و حرفه‌ای است که هنرجویان را با وظایف شغلی و مشاغل مرتبط با رشته آشنا می‌سازد. لذا هنرجویان با آگاهی بیشتر قادر خواهند بود رشته مورد علاقه خود را انتخاب کنند.

محتوای تدوین شده شامل مؤلفه‌هایی می‌باشد که موجب انگیزش در رشته شده، قلمرو دانش را مشخص می‌کند. در عین حال حاوی اطلاعات زمینه و پایه‌ای مورد نیاز برای فراگیری بهتر واحدهای یادگیری دروس تخصصی رشته است.

باید توجه داشت کلیه اهداف توانمندساز که محتوای تدوین شده بر اساس آن تهیه شده با در نظر گرفتن رشد همه جانبه کودک می‌باشد. در این درس سعی شده هنرجویان به این نکته اساسی در برنامه‌های پیش از دبستان توجه نمایند.

این درس در قالب سه واحد درسی به صورت تعاملی و با محوریت هنرآموز و هنرجو به طور فعال تدریس می‌شود و شامل فصول زیر است :

فصل اول کلیات : اهداف، اهمیت و ضرورت در آموزش و پرورش پیش از دبستان، تاریخچه آشنایی با نظریات تربیتی پیشگامان در برنامه‌های آموزشی پیش از دبستان در ایران و جهان، انواع مراکز پیش از دبستان، وظایف مربیان و مشاغل قابل احراز در رابطه با رشته است.

فصل دوم : اصول و قوانین برنامه‌های پیش از دبستان با توجه به رشد همه جانبه کودک می‌باشد. هدف از ارائه این فصل آشنایی با نحوه برنامه‌ریزی و اجرای آن در برنامه‌های آموزشی پیش از دبستان است. در واقع هنرجو باید قادر باشد برای آموزش یک مفهوم به کودک برنامه‌ریزی کند.

فصل سوم : کاربرد بازی، ورزش و هنر در اجرای برنامه‌های آموزش پیش از دبستان از طریق فعالیت‌های عملی در این زمینه‌ها است.

فصل چهارم : سازماندهی منابع آموزشی در آموزش و پرورش پیش از دبستان است. هدف از ارائه این مبحث آشنایی هنرجویان با چگونگی سازماندهی منابع آموزشی و نیروی انسانی، فضا و تجهیزات مورد نیاز در این مراکز است.

فصل پنجم : این فصل شامل مستندسازی برنامه‌های آموزش و پرورش پیش از دبستان است. هدف از این فصل آشنایی با روش‌های مستندسازی (نوشتاری، کارپوشه، مشاهده و رسانه‌های آموزشی) در برنامه‌های آموزشی پیش از دبستان است.

ارزشیابی کتاب به دو صورت فرایندی و پایانی صورت می‌گیرد و مبتنی بر شایستگی است.